

**Информация
относно финансовите инструменти и рисковете, свързани с
ТЯХ**

©ББР, 2018 г.

Информация относно финансовите инструменти и рисковете, свързани с тях

Настоящият документ е изготвен в съответствие с изискванията на чл. 48 от Делегиран Регламент (ЕС) 2017/565 на Комисията от 25 април 2016 г. за допълване на Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива и е предназначен за клиентите на „Българска банка за развитие“ АД в качеството ѝ на инвестиционен посредник („Банката“, „Банката – ИП“). С настоящия документ се предоставя на клиентите и потенциалните клиенти обобщена информация относно основните видове финансови инструменти и свързаните с тях рискове. Всеки инвеститор следва внимателно да прочете представената по-долу информация за различните рискови фактори и да разглежда всяка възможна инвестиция в зависимост от собствените си инвестиционни ограничения и готовност за поемане на риск спрямо съответната очаквана възвращаемост.

Всеки потенциален инвеститор, когато взема решение да търгува или да сключва сделки с финансови инструменти, на първо място трябва да прецени рисковете, присъщи на този инструмент. Оценката на риска трябва да включва преценка на евентуален кредитен риск, пазарен риск, риск на ликвидността, риск свързан с лихвения процент, риск свързан с валутния курс, оперативен риск и риск от неплатежоспособност, рисковете, свързани с търговия на неофициалния пазар и извън регулиран пазар, вкл. тези като прозрачност на цените и възможността за закриване на позиции, риска свързан с условни задължения, регулаторния и правния риск. Също така, всеки инвеститор трябва да се убеди, че е запознат с цялата информация от документацията, свързана с инструмента, продукта или стратегията, в т.ч. с условията на меморандуми, проспекти за публично предлагане или допълнителни оповестявания за рискове и т.н.

Понятието „Риск“ обикновено се свързва с несигурността за реализиране на желана или очаквана възвращаемост от дадена инвестиция. Основното правило е, че очакванията за по висока възвращаемост се свързват с поемане на по-висок риск. Управлението на риска – неговото определяне и предприемането на действия за намаляването му, са основна функция от механизмите за защита интереса на инвеститорите.

Финансовите пазари имат силно волатилен характер. Цените на търгуваните финансови инструменти се влияят от много и разнообразни фактори, между които: промени в съотношението на търсенето и предлагането; световната търговия; данъчната, монетарната, регулационната и външната политика на страните; важни икономически и политически новини; промени в лихвените равнища; операции на централните банки и големите играчи; обезценяване на самите валути; предчувствия и очаквания, както и много още фактори.

Финансови инструменти по смисъла на чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) са:

1. прехвърлими ценни книжа - ценни книжа, регистрирани по сметки в централен депозитар на ценни книжа, които могат да се търгуват на капиталовия пазар, с изключение на платежните инструменти, като:

а) акции в дружества и други ценни книжа, еквивалентни на акции в капиталови дружества и други юридически лица, както и депозитарни разписки за акции;

- б) облигации и други форми на секюритизиран дълг, включително депозитарни разписки за такива ценни книжа;
- в) други ценни книжа, които дават право за придобиване или продажба на такива прехвърлими ценни книжа или които водят до паричен сетълмент, определен въз основа на прехвърлими ценни книжа, валути, лихвени проценти или доходност, стоки или други индекси или показатели.
2. инструменти на паричния пазар;
 3. дялове на предприятия за колективно инвестиране;
 4. опции, фючърси, суапи, форуърдни лихвени споразумения и всякакви други деривативни договори, свързани с ценни книжа, с валути (с изключение на определените съгласно чл. 10 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565 на Комисията от 25 април 2016 г. за допълване на Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива (Делегиран регламент (ЕС) 2017/565) (ОВ, L 87/1 от 31 март 2017 г.), с лихвени проценти или с доходност, с квоти за емисии или с други деривативни инструменти, финансови индекси или финансови показатели, за които може да бъде извършен сетълмент с физическа доставка или паричен сетълмент;
 5. опции, фючърси, суапи, форуърдни договори и всякакви други деривативни договори, свързани със стоки, за които трябва да се извърши паричен сетълмент или за които може да се извърши паричен сетълмент по искане на една от страните извън случаите на неизпълнение или друго основание за прекратяване на договора;
 6. опции, фючърси, суапи и всеки други деривативен договор, свързан със стоки, по който може да се извърши сетълмент с физическа доставка, когато те се търгуват на регулиран пазар, многостранна система за търговия (МСТ) или организирана система за търговия (ОСТ), с изключение на енергийни продукти на едро, търгувани на ОСТ, за които трябва да се извърши сетълмент с физическа доставка, определени съгласно чл. 5 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565;
 7. опции, фючърси, суапи, форуърдни договори и всякакви други деривативни договори, свързани със стоки, по които може да се извърши сетълмент с физическа доставка, извън посочените по т. 6, които не са за търговски цели и имат характеристиките на други деривативни финансови инструменти съгласно чл. 7, параграфи 1, 2 и 4 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565;
 8. деривативни финансови инструменти за прехвърляне на кредитен риск;
 9. договори за разлики;
 10. опции, фючърси, суапи, форуърдни лихвени споразумения, както и всякакви други деривативни договори, свързани с изменения на климата, ставки за навло или инфлационни проценти или други официални икономически статистически показатели, за които трябва да се извърши паричен сетълмент или за които може да се извърши паричен сетълмент по искане на една от страните (извън случаите на неизпълнение или друго основание за прекратяване на договора), както и всякакви други деривативни договори, свързани с активи, права, задължения, индекси и показатели, извън посочените по този член, които имат характеристиките на други деривативни финансови инструменти в зависимост от това, дали се търгуват на регулиран пазар, МСТ или ОСТ, определени съгласно чл. 7, параграф 3 и чл. 8 от Делегиран регламент (ЕС) № 2017/565;
 11. квоти за емисии, състоящи се от всякакви единици, признати за съответстващи на изискванията на Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО (схема за търговия с емисии) (Директива 2003/87/ЕО).

Банката - ИП предоставя инвестиционни услуги, относно следните видове финансови инструменти:

1. Акции.

Акциите са основни финансови инструменти, удостоверяващи, че техният собственик участва в акционерния капитал на дружеството и има право на част от неговата печалба. Обикновените акции дават на притежателите си право на глас в общото събрание на акционерите, право на дивидент и ликвидационен дял, съразмерно с номиналната стойност на акцията. Привилегированите акции могат да дават право на допълнителен или гарантиран дивидент, или гарантиран ликвидационен дял, или привилегия за обратно изкупуване, или други привилегии. Привилегированите акции могат да бъдат без право на глас. При увеличаване на капитала на дружеството, на акционерите също така се полагат и права за записване на нови акции, пропорционално на притежавания от тях дял преди увеличението. Притежателите на акции в дадено дружество могат да печелят както доход от дивидент, ако дружеството разпредели такъв, така и от покачване на пазарната цена на акциите.

Специфичен за акциите риск е:

несигурността от получаването на дивидент, дружество може да вземе решение да не изплаща дивиденти или да изплати по малък размер от предишни периоди.

Размерът на дивидента е променлива величина, която зависи от:

размера на печалбата на компанията;

необходимостта от нови инвестиции;

изменението на паричните потоци и пряко от решението на компетентния орган за разпределение на натрупаната печалба.

При търговия с акции инвеститорът е изложен на различни видове риск:

Ценови риск – това е основният вид риск, който представлява вероятността от неблагоприятно движение на цените на акциите. Ценовият риск произтича от промени на цените на дадени акции, в резултат на които акционерите биха могли да реализират загуба от препродажба на притежаваните от тях ценни книжа. Промяната на цената на акциите зависи от въздействието на различни по вид и степен на влияние фактори – нетна стойност на активите на дружеството, постигнати финансови резултати, репутация, търсене и предлагане на публичните пазари, икономическо състояние и перспективи за развитие на страната и др.

Ликвиден риск – това е рискът инвеститорът да не може да сключи сделка за желаните от него обем поради липса на достатъчно насрещен интерес (т.нар. липса на ликвидност). Слабата ликвидност би затруднила предотвратяването на възможни загуби или реализирането на капиталови печалби поради невъзможността за пласиране на акциите. Този риск е относително по-малък при акции, които се търгуват на регулиран пазар, отколкото при нетъргувани публично. Ако инвеститор търгува с нисколиквидни акции, съществува риск той да не може да закрие позицията си за продължителен период от време.

Риск от загуба на цялата инвестиция - рискът произтича от евентуална несъстоятелност на емитента и свързани с нея събития.

Риск от споделяне на загуби – при натрупване на загуби в дружеството емитент на акциите, инвеститорите може да се наложи да покрият тези загуби за сметка на част от притежаваните от тях акции (намаляване на капитала за покриване на загуби) или чрез допълнителни вноски.

Инвестициите в акции могат да бъдат както много печеливши, така и много губещи. Те са едни от най-рисковите ценни книжа от така наречените традиционни инструменти.

2. Облигации.

Облигациите са дългови ценни книжа, удостоверяващи финансово задължение на емитента към инвеститорите за погасяване на определени дати и изплащане на доход под формата на лихва или отбив от номинала при емитирането. Рискът на всяка емисия облигации зависи от дейността, финансовото състояние и кредитния рейтинг на емитента, както и от наличието или вида на обезпечението по емисията.

Рискове, свързани с облигациите:

Кредитен риск - Кредитният риск представлява риск от просрочие на плащанията (лихви и/или главница) или неплащане от страна на емитента на полагащите се лихвени плащания и/или главница по облигационния заем след настъпване на падежа. Този риск се минимизира в случаите, когато облигациите са обезпечени, емитентът има „чиста кредитна история”, т.е. обслужвал е точно и без закъснение кредитите си.

Лихвен риск - Лихвеният риск се свързва с възможността за промяна на пазарните лихвени нива. Промяната в лихвените равнища би повлияла пряко върху търсенето и предлагането на дългови инструменти с фиксиран доход, поради обратната зависимост между цените и доходността на облигациите. При повишаване на лихвените нива, цената на облигациите с фиксиран доход се понижава. Придобитите при по-ниски пазарни лихвени нива облигации на определена цена вече носят по-ниска доходност, спрямо алтернативните инвестиции и това би накарало инвеститора да търси възможност да продаде ценните книжа, което при новите условия би било очаквано да стане на по-ниска цена от цената на придобиване, и да търси алтернативен вариант за инвестиране в друг вид инструменти. Точно обратната ситуация се получава при понижаване на пазарните лихвени равнища – цената на облигациите с фиксирана доходност се покачва. В тази ситуация инвеститорите биха спечелили от нарасналата доходност на облигациите, спрямо алтернативните варианти за инвестиране и от по-високата цена на облигациите на вторичен пазар. Оценката на лихвения риск за инвеститорите се свежда до измерване на зависимостта между промяната на цените на облигациите и тяхната доходност, показател за което е дюрацията на съответните облигации, която отразява с колко ще се измени цената на съответната облигация при един пункт изменение на лихвения процент.

Ликвиден риск - Ликвидният риск при облигациите е аналогичен с този при акциите. Този риск е пряко свързан с ликвидността на самия пазар на ценни книжа, на който облигациите се търгуват (ако са приети за търговия на такъв пазар) и изразява потенциалната възможност за покупка или продажба в кратки срокове и обичайни обеми на дадените облигации. Липсата на ликвидност на вторичния пазар е сериозен проблем за всеки инвеститор, чийто инвестиционен хоризонт е по-кратък от срока до падежа на облигациите.

Риск от загуба на цялата инвестиция - рискът произтича от евентуална несъстоятелност на емитента и свързани с нея събития, като по-голяма вероятност за такова събитие има при необезпечените облигации.

Съществуват облигации, които могат да бъдат преобразувани в акции и това са така наречените конвертируеми облигации. Тези облигации могат да бъдат заменени с акции на същия емитент, като рискът от конвертиране се изразява в невъзможността на инвеститора да изпълни заложените инвестиционни намерения.

Между облигациите и акциите съществуват няколко основни различия, а именно:

облигациите не са форма на участие в дружеството и следователно техните притежатели нямат право на участие в общото събрание на акционерите;
притежателите на облигации нямат право на дивидент;
някои видове облигации са обезпечени с активи /имущество, ценни книжа, вземания др./, които се реализират в случай на невъзможност да се обслужва емисията;
в случай на обявяване на дружеството в ликвидация, притежателите на облигации са сред кредиторите, които се удовлетворяват с предимство в сравнение с акционерите.

3. Държавни ценни книжа (“ДЦК”).

ДЦК са дългови ценни книжа, издавани и гарантирани от държавата. Притежателят на такива ценни книжа е кредитор на държавата. Българската държава издава ДЦК за покриване на свои краткосрочни, средносрочни или дългосрочни нужди от финансов ресурс. Държавните ценни книжа могат да бъдат деноминирани както в лева, така и в евро, щатски долари или в друга валута. Независимо, че те се свързват по принцип с рисковете по дълговите ценни книжа (вж. т. 2), те се считат за ниско рисков инструмент.

4. Дялове/акции на колективни инвестиционни схеми (КИС), които се търгуват на регулиран пазар, борсово търгувани фондове (ETF).

КИС представляват съвкупност или „пакет“ от активи - акции, облигации или фючърси. КИС дават възможност за лесно диверсифициране и намаляване на рисковете, възникващи при търгуването само с определени активи. ETF също така дават възможност на индивидуалните инвеститори да участват в икономическия растеж на определена индустрия или икономически сектор, които не се предлагат на пазара, на който се търгуват ETF, като например чуждестранни пазари, стоки и недвижими имоти. Повечето ETF са прикрепени към даден индекс, като например Dow Jones Industrial Average, S&P 500 или други. ETF под формата на колективна инвестиционна схема се търгува на борса за ценни книжа по цени, близки до нетната стойност на активите му. По този начин ETF съвместява оценъчната функция на взаимния фонд или на обособения инвестиционен фонд с възможностите за търгуване, характерни от затворения фонд. Всички инвестиции са свързани с определен вид риск и в този смисъл дяловете или акциите на КИС не са изключение. Някои от рисковете, свързани с инвестирането в КИС са следните:

Пазарен риск - Пазарните цени на ценните книжа и на дяловете на КИС се променят непрекъснато, поради въздействието на множество фактори, като икономическото състояние, световните събития, предпочитанията на инвеститорите и специфични за самите ценни книжа фактори. Възможна криза на пазара и последващото ѝ влияние върху цените на търгуваните ценни книжа – както и, впоследствие, върху цените на дяловете/акциите на КИС – може да се счита за общ пазарен риск, свързан с инвестирането в КИС.

Кредитен риск - Кредитният риск е свързан с невъзможността на емитента да извърши плащане на основата или лихвата, когато такова плащане е дължимо. Прекъсването на плащането в срок на тези суми от дружество, в което КИС е инвестирало, може да повлияе негативно върху стойността на дяловете/акции на КИС. Важно е да се помни, че дяловете инвестиции (включително инвестициите в КИС, основаващи се на дялови инвестиции) носят кредитен риск. Доколкото дружество, в което КИС е инвестирало, е в забава или в несъстоятелност, дяловете ценни книжа (напр. обикновените акции) на това дружество могат да загубят стойността си. По този начин КИС ще носи кредитния риск, свързан с тези акции.

5. Репо сделки – (продава-купува) - сделка при която Банката продава ценна книга на клиента с уговорката за обратното ѝ изкупуване на падежа на репото по предварително определена цена.

6. Обратно репо - (купува-продава) - сделка, при която Банката купува ценна книга от клиента и фиксира цената, по която ще продаде същата книга на същия клиент на бъдеща дата. Обратното репо представлява краткосрочно финансиране от страна на купувача срещу обезпечение предоставените ценни книжа от страна на инвеститора. Рискът, който може да възникне, е възможността една от страните по сделките да не изпълни своите задължения по сетълмента на сделката (плащане на паричните средства, респ. прехвърлянето на ценните книжа).

7. Опции.

Опцията е инструмент, при който купувачът на опцията придобива правото да закупи или продаде, а продавачът – задължението да продаде, съответно закупи даден финансов инструмент по определена в договора цена, т. нар. цена на упражняване на опцията. Купувачът плаща премия на продавача за правото си да закупи даден финансов инструмент. Премията е цената, която купувачът плаща за да има правото да упражни опцията.

В зависимост от правото по тях, опциите са два вида:

Кол опция (call option) - право да се закупи определено количество финансов инструмент по фиксирана цена на или преди определена дата. Тази опция дава възможност на своя притежател да реализира печалба от покачване на пазарната цена над договорената цена.

Пут опция (put option) - право да се продаде определено количество финансов актив по фиксирана цена на или преди определена дата. Тук възможността за печалба се свързва със спадане на пазарните цени под цената на опцията.

В зависимост от момента на упражняване, опциите могат да бъдат разделени на:

европейски опции, при които правото на упражняване е само на датата на падежа;

американски опции при които правото на упражняване е във всеки момент преди изтичане срока на опцията.

Рискът при покупката на опции е ограничен до премията, която се плаща. Обратно е при продажбата на опции и по тази причина не се препоръчва да се практикува от неопитни инвеститори. Размерът на потенциалната печалба или загуба зависи от това дали опцията е купена или продадена.

Покупката на опция предоставя неограничена възможност за печалба, представляваща разликата между цената на упражняване на опцията и (spot) цената на финансовия актив минус цена на опцията. В случай че инвеститорът не упражни правото си по опцията, загубата се ограничава до платената от него премия.

При продажбата на опция размерът на печалбата е ограничен до размера на получената премия, а размерът на потенциалната загуба е неограничен и е равен на разликата в полза на купувача между цената на упражняване и (spot) цената на финансовия актив намалена с получената премия по опцията.

8. Лихвен суап.

Лихвеният суап е инструмент за хеджиране на (застраховане срещу) лихвен риск. Той представлява споразумение между Банката и клиента да разменят лихвените плащания по предварително договорена главница, като едното лихвено плащане е на базата на фиксиран лихвен процент, а другото на базата на плаващ процент, обвързан със стойността на даден лихвен индекс. Лихвеният суап се характеризира с кредитен и лихвен риск. Първият е свързан с възможността една от

страните да не изпълни своя ангажимент за плащане по договора, докато вторият е свързан с неблагоприятни изменения на лихвените равнища.

9. Валутен суап.

Валутният суап е операция за размяна на фиксирана сума от един вид валута в друга, с договореност за обратната им размяна на определена бъдеща дата при предварително договорен фиксиран валутен курс. Характерните за валутния суап рискове са свързани с неизпълнение на ангажиментите по сделката и неблагоприятна промяна на валутния курс. Този тип сделки позволява оптимално управление на текущата ликвидност в необходимата на клиента валута.

10. Валутен форуърд.

Валутният форуърд е валутна сделка между две страни, при която се купуват/продават валути по цени, договорени към момента на сключването, но с плащания на бъдеща дата по договорен курс. Налице е валутен риск поради поетия ангажимент по форуърдния договор, който изключва възможността за приходи от положителни курсови разлики, ако на падежа пазарният курс е по-благоприятен от предварително определения форуърден курс.

11. Фючърсни контракти.

Фючърсният контракт е договорно споразумение за покупка или продажба на финансов актив по договорена цена като сетълментът се извършва на определена бъдеща дата. Купувачът на фючърсния контракт се задължава да приеме финансовия актив и да заплати договорената цена на определената бъдеща дата, а продавачът се задължава да предостави актива на договорената бъдеща дата. В условията на договора са определени сумата и вида на актива, който трябва да бъде доставен на определено място и в определен период.

Неблагоприятни колебания в пазарната цена на базовия актив могат да доведат до отклонения в цената на деривативите, което респективно да доведе до реализирането на съществена загуба за инвеститора.

Информация относно общите рискове при инвестиране във финансови инструменти:

Освен специфичните рискове за всеки един финансов инструмент, споменати по-горе, съществуват и общи рискове, които влияят на всеки един финансов инструмент и на всяка една инвестиция. Най-често проявяващите се такива рискове, са следните:

1. Пазарен риск е рискът от спад в стойността на инвестицията поради неблагоприятни изменения на пазарни фактори – цени на финансови инструменти, лихви, валутни курсове и други. Пазарните стойности на инвестициите могат да варират поради промени в икономическата и пазарната среда, паричната политика на централните банки, деловата активност на емитентите, търсенето и предлагането на пазара на съответния инструмент

2.Ценовият риск е вероятността от реализиране на загуби в резултат от промени в цените на финансовите инструменти. Стойността на финансовите инструменти, допуснати до търговия, се определя от търсенето и предлагането, в резултат на което цената им може да нараства или намалява. Цените на финансовите инструменти могат да претърпят резки колебания и да паднат под цената, на която инвеститорите са ги придобили. Върху цената могат да оказват влияние

макроикономически данни, общите тенденции на пазара, корпоративни събития и финансови резултати и други съществени фактори, касаещи дейността на дружеството.

3. Ликвидният риск е свързан с наличието на ниска степен или липсата на пазарно търсене/предлагане на финансовите инструменти и изразява потенциалната невъзможност за покупка или продажба в кратки срокове и обичайни обеми на тези инструменти. Ниската ликвидност, и в частност липсата на активен пазар, затруднява сключването на сделки или води до сключването им при по-неблагоприятни условия (най-често свързани с повишени разходи по транзакциите).

4. Попечителски риск. Инвестициите в дадени пазари и по точно развиващите се пазари, при които правилата и регулациите, отнасящи се до системата на попечителски услуги, могат да са по-слабо развити от гледна точка на защита на инвеститорите в сравнение с тези пазари които имат стриктни попечителски правила. Активите на тези пазари, доверени на попечители, където такива са нужни, могат да бъдат изложени на рискове, свързани с невъзможността попечителят да изпълнява задълженията си. Този риск нараства, когато на съответния пазар не съществува система за компенсация на инвеститорите.

5. Лихвеният риск е свързан с възможността промените в пазарните лихвени проценти да се отразят неблагоприятно върху дохода и стойността на финансовия инструмент. Промените в лихвените равнища могат да изложат притежателите на финансови инструменти на риск от капиталова загуба. Значимостта на този риск е различна за отделните финансови инструменти.

6. Инфлационният риск е свързан с вероятността от намаление на покупателната сила на местната валута и съответно от повишение на общото ценово равнище в страната. Инфлацията намалява реалните доходи и се отразява в намаление на вътрешното потребление, както и в обезценка на активите, деноминирани в лева (местната валута). В инвестиционен план инфлационният риск се свързва с вероятността инфлацията да редуцира реалната възвращаемост на инвестициите. Всеки инвеститор във финансови инструменти би трябвало добре да осмисли и отчете този риск.

7. Валутен риск. Инвестициите в инструменти, деноминирани в чуждестранна валута, могат да бъдат неблагоприятно засегнати от понижение на курса на тази валута спрямо българския лев, което да причини влошаване на дохода от инвестицията за местния инвеститор. Промяната на валутния курс на тази валута спрямо друга валута би променила доходността, която инвеститорите очакват да получат, сравнявайки я с доходността, която биха получили от инвестиция, изразена в другата валута. Евентуална обезценка на валутата, в която са деноминирани финансовите инструменти би довела до намаляване на доходността от инвестирането в тях. От друга страна, намаляването на доходността би довело до спад в инвеститорския интерес и съответно до намаляване на цените им.

8. Сетълмент рискът се изразява във вероятността от забава или невъзможност за посрещане на насрещен ангажимент по прехвърляне на парични средства или финансови инструменти по сключена сделка, при което инвеститорът може да реализира загуба, пропусне ползи или изпадне в невъзможност да изпълни други свои последващи ангажименти.

9. Оперативен риск. Представлява риск от директни или индиректни загуби в резултат на неадекватен вътрешен контрол, човешки акт, организация или външно събитие. Този риск покрива човешки грешки, злонамерени деяния от страна на служителите, сиване в информационните системи, проблеми свързани с управлението на човешките ресурси, фирмени дела, както и външни събития като аварии, пожари, наводнения и други.

10. Риск от местонахождение на пазара. Този риск е свързан с местонахождението на пазара на съответния актив. Всяка една инвестиция, която съдържа чуждестранен елемент, подлежи на

рисковете, на които подлежи този пазар. Тези рискове могат да бъдат различни от тези на пазара, където е издаден финансовия инструмент или където се намира инвеститора. Инвестициите в развиващи се пазари носят рискове, които не винаги се срещат на развитите пазари. Тези рискове съществуват и когато голяма част от бизнеса на емитента се осъществява на тези пазари. Инвестициите в тези пазари често имат спекулативен характер. Инвестициите в развиващите се пазари трябва да се обмислят внимателно и да се оценяват различните, съществуващи на тях, рискове.

11. Риск от поемане на задължения. В резултат на сделки с определени финансови инструменти инвеститорът може да поеме финансови задължения и други допълнителни задължения, включително условни задължения, в допълнение към разходите за придобиване на инструментите.

12. Риск при употреба на ливъридж. Финансовият ливъридж се използва, за усилване на ефекта от дадена финансова операция, дължащо се на мултиплициране на инвестирания ресурс, най-често с помощта на заемни средства. Използването на заемни средства се извършва с цел увеличаване на малка парична инвестиция в много по-голяма пазарна позиция в активи от всякакъв вид. Инвеститорите ползват ливъридж, за да се опитат да получат по-висока възвращаемост. Най-често се проявява под формата на т.нар. маржин сделки, къси продажби, изкупувания със заемни средства и др. Ливъриджът, който може да се получи при инвестиране в даден актив означава, че инвестиране на малка сума може да доведе до големи загуби или големи печалби. Възвращаемостта при ползване на ливъридж след приспадане на задължението, може да е много по-висока от началния капитал, но може да се претърпят загуби, които също се мултиплицират в зависимост от размера на ползвания ливъридж. Колкото по-висок е ливъриджът, толкова по-голяма е вероятността от загуба на цялата инвестиция. Поради тези причини ливъриджът е неподходящ за непрофесионални клиенти.

13. Регулаторен риск. Риск от промяна в регулаторната среда, която да доведе до негативно влияние върху финансовите инструменти. Например - могат да бъдат наложени нови данъци, такси, регулаторни или правни задължения или ограничения върху финансови инструменти, които даден инвеститор вече притежава.

14. Правен риск. Рискът от несигурност в резултат на правни действия или несигурност по отношение на приложимостта на договори, законови и подзаконови актове, например законосъобразност на договора, правоспособност на страната да сключи договор и т.н.

Класификация на финансовите инструменти, съобразно рисковете, свързани с тях и типът клиенти, за които са подходящи:

Рискови класове:

- 1 - Без колебания в стойността на инвестицията, освен обичаен риск
- 2 - Слаби колебания в стойността на инвестицията (като са възможни и по-силни колебания)
- 3 - Средно ниво на колебания в стойността на инвестицията (като в отделни случаи е възможна и пълна загуба на инвестирания капитал)
- 4 - Спекулативна инвестиция, която би могла да доведе до пълната загуба на инвестирания капитал
- 5 - Изключително рискова инвестиция, която освен загубата на инвестирания капитал в определени случаи може да доведе до допълнителни финансови искиове към инвеститора

Вид на финансовия инструмент:	Рисков клас:	Подходящ за тип клиент:
-------------------------------	--------------	-------------------------

Вид на финансовия инструмент:	Рисков клас:	Подходящ за тип клиент:
Акции, издавани от местни лица, които се търгуват на официален пазар	4	професионален
Акции, издавани от местни лица, които не се търгуват на официален пазар	5	професионален
Местни и чуждестранни акции с рейтинг по-добър от ВВВ-*	3	професионален
Местни и чуждестранни акции с рейтинг В до ВВВ-*	4	професионален
Местни и чуждестранни акции с рейтинг по-лош от В*	5	професионален
Акции на местни и чуждестранни акционерни дружества със специална инвестиционна цел	4	професионален
Местни и чуждестранни корпоративни облигации с рейтинг не по-лош от ВВВ-*	3	непрофесионален
Местни и чуждестранни корпоративни облигации с рейтинг по-лош от ВВВ-*	4	професионален
Чуждестранни книжа с рейтинг не по-лош от А-ААА*	2	непрофесионален
Чуждестранни книжа с рейтинг по-добър от ВВВ-*	3	професионален
Държавни ценни книжа	2	непрофесионален
Дялове/акции на КИС - фондове на паричен пазар	2	непрофесионален
Дялове/акции на КИС, инвестиращи предимно в облигации	3	професионален
Дялове/акции на КИС, инвестиращи предимно в акции	5	професионален
Валута	5	професионален
Валутен крос	5	професионален
Опции - покупка	4	професионален
Опции - продажба	5	професионален
Договори за разлики базирани на акции	5	професионален
Договори за разлики базирани на индекси	5	професионален
Договори за разлики базирани на фючърси на стоки	5	професионален
Фючърси	5	професионален

* по скалата на рейтингова агенция Standard&Poor's